

XXV Jubileuszowy Regionalny Konkurs

„Młody Chemik”

I etap

ZADANIE I. TEST (20 punktów)

- Która z wymienionych substancji jest substancją złożoną?
a) hel,   b) siarka,   c) azot,   d) czad.
- Mieszanina jednorodna to mieszanina ...
a) złożona z cząsteczek tej samej substancji,
b) złożona wyłącznie z pierwiastków chemicznych,
c) złożona wyłącznie ze związków chemicznych,
d) której składników nie można rozróżnić.
- Makroelementy to pierwiastki chemiczne niezbędne do życia i prawidłowego rozwoju organizmów. Dla człowieka są to m.in.: Ca, P, Mg, Na, K, Cl, N, C i H. Ile spośród wymienionych pierwiastków jest niemetalami?
a) trzy,   b) cztery,   c) pięć,   d) sześć.
- Wskaż prawdziwe zdanie dotyczące reakcji przebiegającej wg schematu: $A + B \rightarrow AB$
a) jest to reakcja syntezy, z dwóch substratów powstaje jeden produkt,
b) jest to reakcja syntezy, z dwóch produktów powstaje jeden substrat,
c) jest to reakcja analizy, z dwóch substratów powstaje jeden produkt,
d) jest to reakcja analizy, z dwóch produktów powstaje jeden substrat.
- Wskaż prawidłowo zapisane równanie reakcji otrzymywania tlenku glinu Al_2O_3 .
a) $Al_2 + O_3 \rightarrow Al_2O_3$
b) $2 Al + 3 O \rightarrow Al_2O_3$
c) $2 Al + 3 O_2 \rightarrow 2 Al_2O_3$
d) $4 Al + 3 O_2 \rightarrow 2 Al_2O_3$
- Substancje higroskopijne to takie, które
a) pochłaniają wilgoć,
b) nawilżają,
c) pochłaniają zanieczyszczenia,
d) łatwo rozpuszczają się w wodzie.
- Spośród niżej wymienionych ilości tlenu najmniejszą masę mają
a) dwie trójatomowe cząsteczki tlenu,
b) trzy dwuatomowe cząsteczki tlenu,
c) trzy atomy tlenu,
d) jedna czteroatomowa cząsteczka tlenu.
- Ustal jakiego gazu dotyczy poniższy opis:
Jest to gaz bezbarwny i bezwonny. Jest najlżejszym z gazów. Jest palny, a zmieszany z powietrzem spala się wybuchowo, czemu towarzyszy charakterystyczny odgłos. Z wieloma pierwiastkami tworzy związki chemiczne. Stosowany jest jako paliwo raketowe oraz przy produkcji margaryny.
a) wodór,   b) hel,   c) tlen,   d) azot.
- Atom pierwiastka o liczbie atomowej Z i liczbie masowej A posiada w jądrze:
a) „A” neutronów
b) „Z” neutronów
c) „A - Z” neutronów
d) „Z - A” neutronów

10. Magnez to pierwiastek leżący w drugiej grupie i trzecim okresie układu okresowego pierwiastków. Jego dwanaście elektronów rozmieszczone jest na powłokach w następujący sposób:
- a) $K^3 L^3 M^3 N^3$,   b) $K^2 L^6 M^4$,   c) $K^2 L^8 M^2$,   d) $K^3 L^9$.
11. Wiązanie chemiczne polegające na utworzeniu wspólnej pary elektronowej przesuniętej w kierunku jednego z atomów nosi nazwę wiązania
- a) Metalicznego,
b) Jonowego,
c) Kowalencyjnego,
d) kowalencyjnego spolaryzowanego.
12. Jaką nazwę nosi prawo sformułowane przez francuskiego uczonego Josepha Louisa Prousta, które mówi, że każdy związek niezależnie od pochodzenia lub metody otrzymywania ma ściśle określony skład ilościowy i jakościowy?
- a) prawo zachowania masy
b) prawo stałości składu
c) prawo okresowości
d) prawo stosunków wielokrotnych
13. Który z wymienionych niżej wskaźników zabarwi się na zielono w roztworze zasadowym?
- a) wywar z czerwonej kapusty,
b) oranż metylowy,
c) fenoloftaleina,
d) mocna herbata.
14. $Fe(OH)_3$ pod wpływem wysokiej temperatury rozkłada się na wodę i ...
- a) $Fe(OH)_2$,   b) FeO ,   c) Fe_2O_3 ,   d) Fe .
15. Ilu wartościowa jest reszta kwasowa kwasu siarkowego(VI)?
- a) jedno-,   b) dwu-,   c) cztero-,   d) sześćo-.
16. Spośród wymienionych substancji: S, SO_2 , SO_3 , H_2SO_4 wybierz dwie, które w reakcji z roztworem $Ca(OH)_2$ dadzą siarczan(VI) wapnia.
- a) S i SO_2 ,   b) SO_2 i SO_3 ,   c) SO_3 i H_2SO_4 ,   d) S i H_2SO_4 .
17. W wyniku dysocjacji jednej cząsteczki azotanu(V) glinu powstaną:
- a) jeden kation Al^{3+} i jeden anion NO_3^-
b) jeden kation Al^{3+} i trzy aniony NO_3^-
c) trzy kationy Al^{3+} i jeden anion NO_3^-
d) trzy kationy Al^{3+} i trzy aniony NO_3^-
18. Jeśli kawałek kredy zalejemy kwasem solnym zauważymy wydzielanie się gazu. Gazem tym będzie:
- a) tlen,   b) chlor,   c) wodór,   d) tlenek węgla(IV).
19. Suchy lód to zestalony dwutlenek węgla – w zetknięciu np. z ciepłą wodą ulega on
- a) resublimacji,   b) sublimacji,   c) parowaniu,   d) skraplaniu.
20. Która z wymienionych grup zawiera symbole metali reagujących na zimno z wodą?
- a) Ag, Pt, Au,   b) Fe, Sn, Pb,   c) Mg, Al, Zn,   d) K, Na, Ca.

ZADANIE II. OBLICZENIA (10 punktów)

- Jaka jest procentowa zawartość potasu w siarczku potasu?
a) ok. 29 %,   b) ok. 45 %,   c) ok. 55 %,   d) ok. 71 %.
- W 200 cm³ wody rozpuszczono 0,1 g NaCl. Jakie jest stężenie molowe otrzymanego roztworu?
a) 5·10⁻⁴ mol/dm³,
b) 8,6·10⁻⁴ mol/dm³,
c) 1,71·10⁻³ mol/dm³,
d) 8,55·10⁻³ mol/dm³.
- Jaka jest rozpuszczalność KI w temp. 50⁰C jeśli wiadomo, że nasycony roztwór (w tej temperaturze) ma stężenie 62,7 %?
a) ok. 37 g,   b) ok. 63 g,   c) ok. 84 g,   d) ok. 168 g.
- Ile gramów cynku przereagowało z H₂SO₄ jeśli jednocześnie wydzieliło się 8 g wodoru?
a) ok. 121 g,   b) ok. 130 g,   c) ok. 259 g,   d) ok. 519 g
- Jaka objętość tlenu jest potrzebna do całkowitego spalania 1 kg węgla? (d_{tlenu} = 1,43 g/dm³)
b) ok. 1 333 dm³,   b) ok. 1 865 dm³,   c) ok. 2 667 dm³,   d) ok. 3 734 dm³.

ZADANIE III. ZADANIE JUBILEUSZOWE (5 punktów)

Aktualnie rozwiązujesz zadania XXV edycji Konkursu „Młody Chemik”. Z okazji 25-lecia konkursu przygotowaliśmy zadanie o manganie – jest to pierwiastek, którego liczba atomowa to właśnie 25. Zdecyduj, czy podane poniżej stwierdzenia dotyczące manganu są prawdziwe, czy fałszywe.

- W wyniku rozkładu termicznego manganianu(VII) potasu KMnO₄ powstaje bezbarwny gaz. Reakcja przebiega zgodnie z równaniem: $2 \text{KMnO}_4 \rightarrow \text{MnO}_2 + \text{K}_2\text{MnO}_4 + \text{gaz}$
Gazem, o którym mowa jest tlen.
- Manganian(VII) potasu stosowany jest do odkażania wody do mycia noworodków ze względu na swoje właściwości nawilżające.
- W kolbie sporządzono 250 cm³ roztworu siarczanu(VI) manganu(II) o stężeniu procentowym 5%. Gęstość roztworu siarczanu(VI) manganu(II) wynosi 1,25 g/cm³. Masa substancji rozpuszczonej w roztworze wynosi 4,06 g.
- Zapis przedstawiający prawidłowe rozmieszczenie elektronów na powłokach w atomie manganu to: K² L⁸ M⁸ N⁷.
- Manganian(VII) potasu ulega reakcji z nadtlakiem wodoru, powodując gwałtowny wybuch gorącej pary oraz powstanie brunatnego osadu. Z powyższego opisu można przypuszczać, że reakcja jest silnie egzoenergetyczna.

ZADANIE IV. SPRZĘT LABORATORYJNY (10 punktów)

W pracowni chemicznej wykorzystuje się wiele różnych sprzętów. W poniższej tabeli znajduje się pięć rysunków różnych sprzętów. Nazwij je, następnie do każdego z nich dobierz nazwę materiału, z jakiego wykonany jest dany przedmiot, a także dopasuj nazwę procesu jaki możemy przeprowadzić z użyciem każdego z tych sprzętów. Każdy materiał i każdy proces może pojawić się w tabeli **tylko raz**. Niektóre procesy mogą pasować do kilku przedmiotów – dobierz jednak wszystkie procesy tak, aby tabela tworzyła spójną całość.

Materiały: DREWNO, SZKŁO, PLASTIK, PORCELANA, METAL

Procesy: OGRZEWANIE, ROZPUSZCZANIE, SPALANIE, ODPAROWYWANIE, ODMIERZANIE

Rysunek	Nazwa	Materiał	Proces
			
			
			
			
			

ZADANIE V. DIAGRAM (9 punktów)

Zasady wpisywania haseł do diagramu: jeżeli przy definicji podana jest jedna liczba to hasło jest jednoliterowe i należy je wpisać do jednej komórki oznaczonej danym numerem, z kolei oznaczenie typu „3-4” oznacza, że hasło zaczyna się w polu o numerze „3” a kończy w polu oznaczonym numerem „4” – **moga to być zarówno hasła pionowe, jak i poziome**. W kolumnie zaznaczonej na szaro ukaże się dodatkowe słowo – rozwiązanie diagramu.

1		10						
2								11
3		12						
4								13
5		14						
6								15
7		16						
8	17							
9	18							

Definicje:

- 1-10** - pierwiastek chemiczny z 17 grupy układu okresowego – w temperaturze pokojowej jest to najlżejszy pierwiastek z tej grupy będący ciałem stałym
- 2** - symbol pierwiastka, który po wzbogaceniu służy do budowy bomb lub reaktorów jądrowych
- 3-4** - symbol pierwiastka leżącego w 15 grupie i 6 okresie
- 6-7** - symbol pierwiastka chemicznego, którego nazwa pochodzi od nazwy kontynentu na którym leży m.in. Polska
- 8** - symbol pierwiastka - niemetalu o żółtej barwie
- 9** - symbol liczby atomowej pierwiastka
- 2-11** - ..... okresowy pierwiastków
- 3-12** - nazwa najlżejszego pierwiastka 13 grupy układu okresowego
- 4-13** - nazwa pierwiastka, którego liczba atomowa jest 11 razy większa od liczby atomowej azotu
- 5-14** - nazwa pierwiastka o trzech protonach w jądrze atomowym
- 6-15** - nazwa pierwiastka, którego nazwa pochodzi od nazwiska słynnego naukowca, który jest m.in. autorem wzoru $E=mc^2$
- 7-16** - symbol pierwiastka o największej liczbie atomowej w grupie gazów szlachetnych
- 8-17** - symbol pierwiastka chemicznego, którego tlenek spotykamy praktycznie na każdej plaży
- 9-18** - symbol pierwiastka chemicznego z 12 grupy układu okresowego – w reakcji z kwasem solnym wykorzystuje się go często do wytwarzania wodoru w laboratorium chemicznym